

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

תורה – שמות פרק יד'

(י) וּפְרַעַה הַקָּרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעִים אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה: (י) וּפְרַעַה הַקָּרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעִים אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה: (י) וּפְרַעַה קָרֵב וַזְּכַפּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהֶן וְהִיא מִצְרָאִי נֹטְלִין בְּתַרְיֵיהֶן וְדַחֲלוּ לְחַדָּא וְזַעֲיָקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ:

(יא) וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה הַמַּבְלִי אִין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר מִה זֹאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם: (יא) וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה הַמַּבְלִי אִין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר מִה זֹאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם: (יא) וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה הַמַּדְלִית קְבָרִין בְּמִצְרַיִם דְּבַרְתָּנָא לְמַמַּת בְּמִדְבָּרָא מָא דָּא עֲבַדְתָּא לָנָא לְאַפְקוּתָנָא מִמִּצְרַיִם:

(יב) הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם: (יב) הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמֶּנּוּ בַּמִּדְבָּר: (יב) הֲלֹא דִין פְּתַגְמָא דִּי מַלְלָנָא עֲמָדוּ בְּמִצְרַיִם לְמִימַר שְׂבוּק מִנָּנָא וְנַפְלַח יָת מִצְרָאִי אַרְי טַב לָנָא דְנַפְלַח יָת מִצְרָאִי מִדְּנִמּוֹת בְּמִדְבָּרָא:

(יג) וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וְדָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם: (יג) וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וְדָאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם: (יג) וַאֲמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא לֹא תַדְחֲלוּן אַתְעֲתִדוּ וְחִזּוּ יָת פּוֹרְקָנָא דִּי דִיעֲבַד לְכוּן יוֹמָא דִּין אַרְי בְּמָא דְחִזּוּתוֹן יָת מִצְרָאִי יוֹמָא דִּין לֹא תוֹסְפוּן לְמַחְזִיחּוּן עוֹד עַד עֲלֵמָא:

(יד) יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן: (יד) יְהוָה יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן: (יד) יְיָ יִגִּים לְכוּן קָרֵב וְאַתּוֹן תִּשְׁתַּקּוּן:

(טו) וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ: (טו) וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ: (טו) וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה קְבַלִּית צְלוֹתָם מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלֹן:

רש"י

לקחתנו משם. שיפורי פלננס"א לינו"ן פשי"ש:
 (יב) אשר דברנו אליך במצרים – (מכילתא) והיכן דברו ירא ה' עליכם וישפטו: ממותנו – מאשר נמות ואם ה' נקוד מלפניו"ם (ר"ל חול"ם כנודע לבעלי דקדוק שקראו חול"ם מלפניו"ם ועי' לקמן פ' יתרו ברש"י פסוק פן יפרוץ) היה נבאר ממותנו עכשיו שנקוד בשור"ק נבאר מאשר נמות וכן מי יתן מותנו שנמות וכן (ש"ב יט) מי יתן מותי לאבשלום שאמות כמו (כפניה ג) ליום קומי לעד (דה"ב יח) עד יום שובי בשלום שאקום שאשוב:

(י) ופרעה הקריב – ה' לו לכתוב ופרעה קרב מהו הקריב הקריב עצמו ונתאמץ לקדם לפניו כמו שהתנה עמו: נוסע אחריהם – בלב א' כליש אחד. ד"א והנה מצרים נוסע אחריהם ראו שר של מצרים נוסע מן השמים לעזור למצרים. תנחומא: וילעקו – (מכילתא) תפשו אומנות אבותם. באברהם הוא אומר (בראשית יט) אל המקום אשר עמד שם. ביצחק (שם כד) לשוח בשדה. ביעקב (שם כח) ויפגע במקום:
 (יא) המבלי אין קברים – וכי מחמת חסרון קברים שאין קברים במצרים ליקבר שם

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

עומד ומתפלל אמר לו הקב"ה לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונים בצרה ד"ר מה תלעק אלי עלי הדבר תלוי ולא עליך כמו שנאמר להלן (ישעיה מה) על בני ועל פועל ידי תנוני: דבר אל בני ישראל ויסעו – (מכילתא) אין להם אלא ליסע שאין הם עומד בפניהם כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו כי ויאלו לקרוע להם הם:

(יג) כי אשר ראייתם את מצרים וגו' – מה שראיתם אותם אינו אלא היום היום הוא שראיתם אותם ולא תוסיפו עוד:
(יד) ה' ילחם לכם – בשבילכם. וכן כי ה' נלחם להם וכן (חיוז יג) אם לאל תריבו וכן (בראשית כד) ואשר דבר לי וכן (שופטים ו) האתם תריבון לבעל:
(טו) מה תלעק אלי – למדנו שהי' משה

נביא – שופטים פרק ד' יד'-יט'

(יד) ותאמר דבורה אל ברק קום כי זה היום אשר נתן יהוה את סיסרא בידך הלא יהוה יצא לפניך ויירד ברק מהר תבור ועשרת אלפים איש אחריו: (יה) ואמרת דבורה לברק קום ארי דין יומא דמסר יי ית סיסרא בידך הלא מלאכא דיי נפק לאצלחא קדמך ונחת ברק מטורא דתבור ועסרא אלפין גברא בתרוהי:

(טו) ויהם יהוה את סיסרא ואת כל הרכב ואת כל המחנה לפי חרב לפני ברק ויירד סיסרא מעל המדפכה וינס ברגליו: (טז) ותבר יי ית סיסרא וית כל רתיכיא וית כל משריתא לפתגם דחרב קדם ברק ונחת סיסרא מעל רתיכא ואפך ברגלוחי:

(טז) וברק רדף אחרי הרכב ואחרי המחנה עד חרשת הגזים ויפל כל מחנה סיסרא לפי חרב לא נשאך עד אחר: (יז) וברק רדף בתר רתיכא ובתר משריתא עד תקוף כרכי עממיא ואתקטלא כל משרית סיסרא לפתגם דחרב לא אשתאר עד חר:

(יז) וסיסרא נס ברגליו אל אהל יעל אשת חבר הקיני כי שלום בין יבין מלך חצור ובין בית חבר הקיני: (יח) וסיסרא אפך ברגלוחי למשכנא דיעל אתת חבר שלמאה ארי שלמא בין יבין מלכא דחצור ובין בית חבר שלמאה:

(יח) ותצא יעל לקראת סיסרא ותאמר אליו סורה אדני סורה אלי אל תירא ויסר אליה האהלה ותכסהו בשמיכה: (יט) ונפקת יעל לקדמות סיסרא ואמרת ליה זור רבוני זור לותי לא תדחל וזר לותה למשכנא וכסיתיה בגונכא:

(יט) ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי צמאתי ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו: (כ) ואמר לה אשקיני כען זעיר מיא ארי צחי אנא למשתי ופתחת ית נורא דחלבא ואשקיתיה וכסיתיה:

רש"י

(יח) בשמיכה – תרגס יונתן: בגונכא, ופירש רב האי (שבת נא א): גונכא – גלופקרין, קוט"א בלע"ז:

(יט) נאל החלב – שהחלב מכביד את הגוף להיות נרדס:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

כתובים – משלי פרק יד' לד-לה' פרק טו א'-ד'

- (לד) עֲדָקָה תְרוּמָם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֲמִים חֲטָאת: (לד) צדקתא תרורם אומא וחסודא דעמי חטאי:
- (לה) רִצּוֹן מֶלֶךְ לְעֶבֶד מְשֻׁפֵּל וְעִבְרָתוֹ תַהֲיֶיהָ מִבֵּישׁ: (לה) רעותיה דמלכא בעבדא סוכלתא ובסודחניה יבהתון:
- (א) מִעֲנָה רַךְ יֵשִׁיב חֲמָה וְדָבַר עֵצָב יַעֲלֶה אָף: (א) מלתא רככתא מהפכא חמתא ומלתא דעזיזא מסקא רוגזא:
- (ב) לְשׁוֹן חֲכָמִים תִּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ אֲוִלָת: (ב) לישנא דחכימי משפר ידיעתא ופומהון דסכלי נביע שטיותא:
- (ג) בָּכַל מְקוֹם עֵינֵי יְהוָה צְפוּת רָעִים וְטוֹבִים: (ג) בכל אתר עינוי דיי חמין בבישי ובטבי:
- (ד) מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֹלֶף בְּהָ שֹׁבֵר בְּרוּחַ: (ד) אסיותא דלישנא אילנא דחיי הוא ודאכל מן פרוהי נשבע:

רש"י

- (לד) לדהק תרומם גוי – ישראל. וחסד לאומי חטאת – שהיו נוטלי מזה ונותנים לזה:
- (לה) וסלף זה שבר צרוח – כשסלף בל' סופה להביא עליו שבר הבא צרוח קדי' המוכנ'
- להפרע מן הרשעי' כמ"ס צרוח קדים עזה (שמות יד) צרוח קדים אפיס (ירמיה כ"ח) צרוח קדים תשבר אניות תרשיש (תהלים מ"ח):

משנה – בבא מציעא פרק ו'

- (א) הַשׁוֹכֵר אֶת הָאֲמִנִי, וְהִטְעוּ זֶה אֶת זֶה, אִין לָהֶם זֶה עַל זֶה אֵלָּא תִרְעַמְת. שֹׁכֵר אֶת הַחֲמֹר וְאֶת הַקָּדָר לְהַבִּיא פְרִיפְרִין וְחֲלִילִים לְכַלָּה אוֹ לְמַת, וּפּוֹעֲלִין לְהַעֲלוֹת פְּשִׁתָּנּוּ מִן הַמְּשֻׁדָּה, וְכָל דָּבָר שְׂאֵבָה, וְחֲזָרוּ בְּהוּ, מְקוֹם שְׂאִין שָׁם אָדָם, שׁוֹכֵר עֲלֵיהֶן אוֹ מִטְעוֹ:
- רע"ב – (א) והטעו זה את זה – אחד מן האומנין ששלחו בעה"ב לשכור את חביריו והטעה אותם, כגון שאמר לו בעל הבית לשכור כל אי' בארבעה דינרים ליום, והלך הוא ושכרם בשלשה, אין להם עליו אלא תרעומת, דהא סבור וקביל בשלשה, אלא שיכולים לומר לו לית לך אל תמנע טוב מצעליו. פירוש אחר, הטעו זה את זה, שחזרו בהם ולא ראו ללכת לעשות מלאכתו של בעה"ב כמו ששכרו עמו, או בעה"ב חזר בו כגון שאמר להם אי' אפשי בכס צבוקר קודם שילכו אכל המלאכה: ואת הקרר – כרי"ס גרסינן, כלומר בעל הקרון: פרייפריין – עמים משופין לעשות אפריון: חלילים – למת או לחתן: המשרה – מים ששורין בהן פשתן: מקום שאין שם אדם – שהוא אינו מואץ פועלים לשכור והפשתן אבד: שוכר עליהם – בני אדם כשיעור שכרן. אבל לא ביותר משיעור שכרן: או מטען – אומר שיתן להם זוז יתר, ואינו נותן אלא מה שהתנה מתחלה:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

(ב) השוכר את האמנין וחזרו בהו, ידן על התחתונה. אם בעל הבית חוזר בו, ידו על התחתונה כל המשנה, ידו על התחתונה. וכל החוזר בו, ידו על התחתונה:

על כרחו יתן להם כמו שפסק, חוץ ממה שצריך להוציא בהשלמתה: כל המשנה ידו על התחתונה – כגון נתן אמר לכזב לכזבו אדום וכזבו שחור, אם השבח יותר על היציאה אין נותן לו שכרו שלם אלא דמי יציאת עניים וסממנים, ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח: וכל החוזר בו ידו על התחתונה – לאחיו המוכר שדה לחצירו באלף זוז ונתן לו מהם מאתים זוז וחזר בו המוכר, יד לוקח על העליונה, רצה אומר לו תן לי מעותי, רצה אומר לו תן לי קרקע כנגד מעותי. ואם לוקח חוזר בו, יד מוכר על העליונה, רצה אומר לו הילך מעותיך, רצה אומר לו הילך קרקע כנגד מעותיך:

רע"ב – (ג) השוכר את האומנין – בקבלנות, כך מלאכה כדך וכך מעות: וחזרו בהם – לאחר שעשו מקאתה: ידם על התחתונה – אם הוקרו פועלים ואינו מוצא מי שיגמרנה בשכר שהיה מגיע לאלו על העתיד לעשות, מעכב משכרם ממה שעשו, כל מה שיצטרך להוציא עד שתגמר מלאכתו בשכר שפסק עם אלו. ואם הוזלו פועלים וימצא מי שיגמרנה בפחות, ישומו להם מה שעשו ויתן להם מה שפסק, עשו חליה יתן להם חלי שכרן, ואין יכולים לומר לו הרי פועלים אחרים תחתנו לגמור מלאכתך ותן לנו כל שכרנו חוץ ממה שיטלו אלו: ואם בעה"ב חוזר בו ידו על התחתונה – יתן להם לפי מה שעשו, ואם הוזלה מלאכת הפועלים

(ג) השוכר את החמור להוליכה בְּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה, בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בְּהָר, אִפְּלוּ זֶה עֶשֶׂר מִיָּלִין וְזֶה עֶשֶׂר מִיָּלִין, וּמִתָּה, חֵיב. [השוכר את החמור והבריכה, או שנעשית אנגריא, אומר לו הרי שלך לפניך. מתה או נשברה, חייב להעמיד לו חמור]. השוכר את החמור להוליכה בְּהָר וְהוֹלִיכָהּ בְּבִקְעָה, אִם הַחֲלִיקָה פְּטוּר, וְאִם הוֹחֲמָה חֵיב. להוליכה בְּבִקְעָה וְהוֹלִיכָהּ בְּהָר, אִם הַחֲלִיקָה חֵיב, וְאִם הוֹחֲמָה פְּטוּר. אִם מוֹחֲמָה הַמְּעֵלָה, חֵיב:

רגליה: או שנעשית אנגריא – שנלקחה לעבודת המלך: אומר לו הרי שלך לפניך – ודוקא כשאמר לו חמור זה, ושכרו למשאוי. אבל אם שכרו לרכוב עליו, אפילו אמר לו חמור זה, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך. שמא תפול תחתיו בגשר או תשליכנו בראחת הפחחים. וכן אם השכיר לו חמור סתם אפילו למשאוי, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך, אלא חייב להעמיד לו בהמה אחרת. ואם אינו מעמיד לו בהמה אחרת, אינו חייב ליתן לו כלום מכל שכר הדרך שהלך עמו: מתה או נשברה חייב – המשכיר למכור העור והנבלה לכלבים ולהוסיף מעות ולהעמיד לו חמור. או ישכור לו אחר דמי נבילה, שהרי חמור זה שיעבד לו. או יחזור לו שכרו:

רע"ב – (ג) בהר והולכה בבקעה ובקעה והולכה בהר – צראש ההר. ואף על פי שהדרך חלק וישר, חייב כשמתה מחמת אורח שלח הוחלקה ולא הוחמה, דהואיל ושינה זה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת שלח היתה למודה באור הר וקשה לה, או לא היתה למודה באור בקעה וקשה לה. ומשום הכי לא מפליג הכא בין הוחלקה להוחמה כמו דמפליג בסיפא: אם החליקה פטור – שבהר היא ראויה להחליק יותר, צראש ההר חד ומשופע ללדלין: ואם הוחמה חייב – שהבקעה מעלה הבל לפי שההרים סביבה ואין אור שולט בה, ואם הוחמה מחמת העלותה בהר, חייב, שהמעלה גרמה לה, והוא שינה להולכה בהר: והבדיקה – נסמית בדוק שבעין. פירוש אחר, התלעו

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

(ד) השׁוֹכֵר אֶת הַפָּרָה לְחָרֵשׁ בְּהָר וְחָרֵשׁ בַּבְּקָעָה, אִם נִשְׁבַּר הַקִּנְקוּן, פְּטוּר. בַּבְּקָעָה וְחָרֵשׁ בְּהָר, אִם נִשְׁבַּר הַקִּנְקוּן, חַיֵּב. לְדוֹשׁ בַּקִּטְנִית וְדָשׁ בַּתְּבוּאָה, פְּטוּר, לְדוֹשׁ בַּתְּבוּאָה וְדָשׁ בַּקִּטְנִית, חַיֵּב, מִפְּנֵי שֶׁהַקִּטְנִית מִחֻלְקֵת:

רע"ב – (7) השוכר את הפרה לחרוש וכו' – וכל כלי המחרישה לזעל הפרה, ונערו הולכים עם זהמתו וחורקים זה: נשבר הקנקן – יחד המחרישה שבו הברזל: חייב –

(ה) השׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לְהַבִּיאַ עֲלֶיהָ חֲטִים וְהַבִּיא עֲלֶיהָ שְׁעוּרִים, חַיֵּב. תְּבוּאָה וְהַבִּיא עֲלֶיהָ תְּבֵן, חַיֵּב, מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפֶח קָשָׁה לְמִשְׁאֵי. לְהַבִּיא לְתֵדָה חֲטִים וְהַבִּיא לְתֵדָה שְׁעוּרִים, פְּטוּר. וְאִם הוֹסִיף עַל מִשְׁאוֹ, חַיֵּב. וְכַמּוֹה יוֹסִיף עַל מִשְׁאוֹ וַיְהִי חַיֵּב. סוּמְכּוֹס אֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, סָאָה לְגַמְלָה, שְׁלֹשָׁה קַבִּין לְחֲמוֹר:

כמשא החטין, הרי נפחן כנפח החטין והנפח כמשאוי: לתך – חצי כור. והכור שלשים סאין: סומכוס אומר וכו' – והלכה כסומכוס. ואם הוסיף פחות משיעור זה, פטור אם הזק החמור, ונתון שכר התוספת בלבד:

רע"ב – (ה) והביא עליה שעורים – שהן קלים מחטין: חייב – בקלקולה אם הוסיף שלשה קבין. ולא אמרין הואיל והשעורים קלין יש לו להוסיף עד כדי כוזב לתך חטין שהוא משא החמור: מפני שהנפח קשה – לזמהמה כמשאוי. אע"פ שאין משאו כבד

(ו) כָּל הָאֲמֵנִין שׁוֹמְרֵי שְׂכָר הֵן. וְכֵלֶן שְׂאֲמָרוּ טַל אֶת שְׁלֵף וְהִבֵּא מְעוֹת, שׁוֹמֵר חָנָם. שְׂמֹר לִי וְאֶשְׂמֹר לָךְ, שׁוֹמֵר שְׂכָר. שְׂמֹר לִי, וְאָמַר לוֹ הִנֵּחַ לְפָנַי, שׁוֹמֵר חָנָם:

ואילך שומר חנם: שומר לי ואשמור לך – שומר לי היום ואשמור לך למחר. אבל שומר לי אתה זה, ואני שומר והכל בזמן אחד, זו שמירה צדעלים היא ופטור: הנח לפני שומר חנם – אבל הנח לפניך, או הנח סתם, אפילו שומר חנם לא הוי. ללא קביל עליה נטירותא כלל:

רע"ב – (ו) כל האומנין – קבלנים שמקבלים עליהם לעשות מלאכה צבתיים: שומרי שכר – להתחייב בגנבה ואבדנה. לזבה היא הגאה דתפס ליה אאגרא הוי עליה שומר שכר: וכולן שאמרו טול את שלך – שכר גמרתיו ואינו מעכבו לתפסו על שכרי ומאחר שחוליקנו תצא מעות, הרי הוא משם

(ז) הַלְוָהוּ עַל הַמִּשְׁבּוֹן, שׁוֹמֵר שְׂכָר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, הַלְוָהוּ מְעוֹת, שׁוֹמֵר חָנָם. הַלְוָהוּ פְרוֹת, שׁוֹמֵר שְׂכָר. אֲבָא שְׂאוּל אֹמֵר, מִתֵּדָה אָדָם לְהַשְׁבִּיר מִשְׁבּוֹנוֹ שֶׁל עֲנִי לְהִיּוֹת פּוֹסֵק עֲלָיו וְהוֹלָךְ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹשֵׁיב אֲבָדָה:

הלכה כר' יהודה: מותר אדם להשכיר – לאחרים: משכנו של עני – שבידו: להיות פוסק עליו – שכר: והולך – תמיד ופוחת מן החוב. ודוקא צמסכון דנפיס אגריה וזוטר פחתיה, כגון מרא וקרדוס וכיוצא בהן. וכן הלכה:

רע"ב – (ז) הלוהו – מעות: על המשכון שומר שכר – בין הלוהו ואח"כ משכנו, בין משכנו ואחר כך הלוהו. ומאי שכר שכר מצוה: הלוהו מעות שומר חנם – דלית ליה לר' יהודה שכר מצוה לענין דינא: הלוהו פירות שומר שכר – דלר' פירות להרקיב. ואין

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

(ח) הפעביר חבית ממקום למקום ושברה, בין שומר חנם בין שומר שכר, ישבע. רבי אליעזר אומר, זה וזה ישבע, ותמה אני אם יכולין זה וזה לישבע:

אי שלא במקום מדרון נשברה, אפילו שומר חנם היכי מני משחזר שלא פגע, הא ודאי פשיעה היא. ור"מ סבר, שבעה ז' לא מן הדין היא אלא תקנת חכמים היא, שאם אי אהה פוטר המעביר חבית ממקום למקום מן התשלומין ע"י שבעה ז', אין לך אדם שיעביר חבית לחצירו ממקום למקום לפיכך תקנו שבעה שלא זכוונה שברתיה ופטור:

רע"ב – (ח) בין שומר חנם ובין שומר שכר ישבע – קא סלקא [דעתיה] ישבע שלא פגע ופטור: רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע וכו' – כלומר, אף אני שמעתי מרבותי כר' מאיר דזה וזה ישבע, אבל תמה אני על זה ועל זה היאך נפטרו בבעיה, לשומר שכר היאך פטור בבעיה ללא פגע, הא בלא פשיעה נמי חייב, שאין זה חנם אלא דומיא דגניבה ואבידה שהן קרוצים לפשיעה ולאונס. ועוד,

גמרא – בבא מציעא דף ע"ה ע"ב

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום שאסור להקדים לו שלום תלמוד לומר נשך כל דבר אשר ישך אפילו דיבור אסור: ואלו עוברין: אמר אביי מלוה עובר בכולן לזה עובר משום לא תשיך ולאחיך לא תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ערב והעדים אין עוברין אלא משום לא תשימון עליו נשך תניא רבי שמעון אומר מלוי רבית יותר ממה שמרויחים מפסידים ולא עוד אלא שמושימים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרין אילו היה יודע משה רבינו שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבו כי אתא רב דימי אמר מנין לנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו תלמוד לומר לא תהיה לו כנושה רב אמי ורבי אסי דאמרי תרוייהו כאילו דנו בשני דינין שנאמר הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים אמר רב יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול וריש לקיש אמר גורם קללה לעצמו שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק אמרו ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר לי מר עשרה זוזי דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו אנא נמי שלח ליה כל שכן מר דטריד בגירסיה משתלי וגורם קללה לעצמי תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים והקונה אדון לעצמו ומי שאשתו מושלת עליו קונה אדון לעצמו מאי היא איכא דאמרי תולה נכסיו בנכרי איכא

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו איכא דאמרי דביש ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחרייתא:

רש"י על הגמרא

הרי אנו צאים צאק וצמים: עובר משום לפני עור – שעולה על רוחו של לוח לכפור: קללה – כשחזעו וזה כופר הכל, מקללן אותו ואומרין שהוא דובר על לדיק עתק: ומשחלי – ישכח הלוחתי, ואגרום קללה לעלמי: לועקין – צבית דין של מטה: ואינן נענין – שהרי הם גרמו לעלמן: קונה אדון לעלמו – מפרש לקמן: תולה מעותיו בנכרי – אומר מעות שאני משתמש בהן של פלוני נכרי הם, שלא להשביע עלמו, ופעמים שהנכרי שומע, ומעמיד עדים, וחזעו צדיניהם:

מלוח עובר בזולן – זכל הני לחשיב צמתניתין, דהוא נותן בנשך צשעת הלוחה, והוא לוקח צשעת פירעון והוא לו כנושה, כשחזעו ודוחקו, והוא סם עליו נשך צשעת פיסוק התנאי, ונותן מכסול לפני הלוח להעבירו על לא תשיך לחיך שהיא אזהרה ללוח: מפסידין – כדאמר צפירקין (עא, א) מתמוטטין לעולם: משה חכם – ליסנא מעליא נקט: לא תהיה לו כנושה – לא תראה צעיניו כנושה בו, שיראה ויבוש: לראשנו – לשון נושה, כדמתרגמינן כרשיא,

זוהר – בשלח דף מז' ע"א

(שמות יד) יי ילחם לכם ואתם תחרישון. רבי אבא פתח (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגליך עשות חפציה ביום קדשי. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהון, לאתדבקא בהו, מפל שאר עמין דעלמא, ומגו דחיימותא דלהון, קריב לון לגביה, ויהב לון אורייתא, ויהב לון שבת, דאיהו קדישא מפל שאר יומין, ונתיחא מפלא, וחדוה דכלא, ושקיל שבת, לקבל אורייתא פלא, ומאן דנטיר שבת, פאילו נטיר אורייתא פלא:

וקראת לשבת עונג, ענוגא דכלא, ענוגא דנפשא וגופא ענוגא דעלאין ותתאין. וקראת לשבת, מאי וקראת. דיזמין ליה. כמה דאת אמר, (ויקרא כג) מקראי קדש, פלומר, זמין, כמה דמזמין אושפיזא לביתיה. ועל דא וקראת לשבת ענג, דיזמין ליה, כמה דמזמין אושפיזא, בפתורא מתקנא, בביתא מתקנא פדקא יאות, במיכלא ובמשתיא פדקא יאות, יתיר על שאר יומין. וקראת לשבת מפעוד יום. לקדוש יי מכובד, דא יום פפורים. תרי דאינון חד. וכברתו מעשות (דף מז' ע"ב) דרכיה, כמה דאוקימנא:

ממעזא חפציה ודבר דבר, והא אתמר, בגין דההיא מלה סלקא, ואתער מלה דחול לעילא. מאן דמזמין אושפיזא, ביה בעי לאשתדלא, ולא באחרא: תא חזי ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש, סלקא ואתער אתערותא לעילא, אי לטב, אי לביש. ומאן דיתייב בענוגא דשבתא, אסיר ליה

חק לישראל – פרשת בשלח יום ד'

לְאַתְעָרָא מְלָה דְחוּל, דְּהָא פְּגִים פְּגִימוּ בְיוֹמָא קַדִּישָׁא. מֵאן דִּיתִיב בְּהִילּוּלָא דְמִלְכָא, לָא יִתְחַזֵּי לְמִשְׁבַּק לְמִלְכָא, וַיִּתְעַסַּק בְּאַחְרָא. וּבְכָל יוֹמָא בְּעֵי לְאַחְזָא עוֹבְדָא, וְלֹאֲתַעְרָא אֲתַעְרוּתָא מִמָּה דְאַצְטְרִיךְ. וּבִשְׂבַת, בְּמִלֵּי דְשְׁמִיָּא, וּבְקְדוּשָׁה דְיוֹמָא בְּעֵי לְאַתְעָרָא, וְלָא בְּמִלָּה אַחְרָא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תשובה פרק ז'

(ג) אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם וכן הוא אומר יעזוב רשע וגו':

(ד) ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העונות והחטאות שעשה אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרם יותר מהם:

מוסר – מלוקט

אחר שהקדוש ברוך הוא צִוָּנוּ עַל הַעֲרִיזוֹת וְעַל הַמַּאֲכָלוֹת צִוָּנוּ קְדוּשִׁים תְּהִיּוּ כִּי יָכוֹל הָאָדָם לִיזְהַר בְּמַאֲכָלוֹ שִׁיְהִי מִן הַמִּתָּר וּלְהִרְבּוֹת סְעוּדוֹת וּמִשְׁתָּאוֹת יָמִים וְלִילּוֹת. וְכֵן לִיקַח נְשִׁים רַבָּה בְּכַתְּבָה וְקְדוּשִׁין וְאִם כֵּן יִהְיֶה נִבְּל בְּרִשׁוֹת הַתּוֹרָה לְכֵן צִוָּנוּ קְדוּשִׁים תְּהִיּוּ כְּלוֹמֵר קֹדֶשׁ עֲצֻמָּה בְּמִתָּר לָךְ שִׁצְרִיךְ לְקֹדֶשׁ עֲצֻמוֹ בְּמַאֲכָלוֹ וְגַם בְּאַשְׁתּוֹ אָמְרוּ לְקֹדֶשׁ עֲצֻמוֹ לְכוּנֵן רְעִיוֹנֵי וּלְטַהֵר מַחֲשַׁבוֹתָיו וּלְשַׁמֵּר פֶּן יָבֵא לְיָדֵי אִיסוּר וְכָל מְקוֹם שֶׁאֵתָּה מוֹצֵא קְדוּשָׁה אֵתָּה מוֹצֵא גֵר עֲרֹוה. וְאִם כֵּן אָמְרוּ לְצַדִּיק שְׁלֵא חֲטָא. הַדְּבָרִים קֵל וְחוֹמֵר לְשֵׁב בְּתַשׁוּבָה שֶׁהוּא צְרִיךְ גְּדָרִים וְסִיּוּגִים כִּי מִן הַהִתָּר יִסִּיתְנוּ אֶל הָאִיסוּר חֵס וְשָׁלוֹם וְכָל מֵה שֶׁטָּרַח יֵאָבֵד בְּרַגַע אַחַד וְאִם בִּינָה שְׁמַעְהָ זֹאת:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גר גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.